

JAKÝ JE HRDINA?

Osudy čs. válečných letců

CÍLE:

- uvědomit si snahu komunistů psychicky zlomit osobnosti bojující proti režimu
- seznámit se s osobnostmi, které během války nasazovaly své životy za svobodu druhých

ČAS: 25 minut

POMŮCKY:

- arch papíru
- psací potřeby
- list papíru pro každého žáka
- lepidlo
- **PRACOVNÍ LIST** – neúplný životopis letce (pro každého žáka)
- **MATERIÁL** – návrh na zařazení Františka Fajtla do tábora nucených prací

POSTUP:

1. Žáky rozdělíme do tří skupin. Každá skupina má během projekce filmu za úkol sledovat osud jednoho letce (František Peřina, František Fajtl a Jan Wiener). Všichni si píšou v bodech poznámky (mohou použít **PRACOVNÍ LIST**).
2. Po projekci žáci společně ve skupině sestaví na základě svých poznámek životní příběh sledovaného letce. Pak doplníme aktuální informace (viz poznámka).
3. Na arch papíru společně s žáky sepíšeme obecnou charakteristiku letce (vnitřní i vnější). Diskutujeme s žáky, jak byly jmenované vlastnosti zachyceny ve filmu. Žáci popisují konkrétní případy. Dále se ptáme, zda se některé vlastnosti u letců změnily během období totality, především pak během věznění, a případně jak.
4. Každá skupina dostane **MATERIÁL**, který si přečtou. Následuje diskuse o obsahu dokumentu.

REFLEXE:

Na závěr mají žáci za úkol napsat krátký vzkaz jednomu z letců. Kdo chce, může svůj vzkaz přečíst nahlas ostatním spolužákům. Vzkazy přilepíme na arch papíru k charakteristice a vyvěsíme na viditelné místo ve třídě.

POZNÁMKA:

Tato aktivita je určena spíše pro žáky ZŠ. Požadované dokumenty se dochovaly pouze k panu Františku Fajtlovi, proto není k ostatním letcům k dispozici žádný materiál.

Aktuální informace o letcích vystupujících ve filmu (ke dni 30. 6. 2009):

František Peřina zemřel 6. května 2006 v 95 letech na následky chronického onemocnění a celkové vyčerpání organismu.

Jeho manželka Anna Peřinová-Klímešová, během války vězněná nacisty, zemřela jen o pár týdnů dříve.

František Fajtl zemřel 4. října 2006 v Praze ve věku 94 let.

Jan Wiener žije střídavě v Čechách a v americkém Lenoxu, přednáší na Williams College ve Washingtonu, na Univerzitě Karlově a pražské fakultě New York University.

BĚHEM SLEDOVÁNÍ FILMU PRŮBĚŽNĚ DOPLŇUJTE INFORMACE O DANÉM LETCI:

JMÉNO LETCE: ..... PŘÍJMENÍ LETCE: .....

PŘED VÁLKOU ŽIL V: .....

UTEKL DO: ..... PŘES: .....

K ÚTĚKU POUŽIL: .....

BĚHEM VÁLKY PŮSOBIL V: ..... JAKO: .....

PO VÁLCE ŽIL V: ..... A PRACOVAL JAKO: .....

UVĚZNĚN (ANO/NE), V: .....

EMIGROVAL (ANO/NE) DO: .....

V OBDOBÍ TOTALITY PRACOVAL JAKO: .....

PO REVOLUCI SE VRÁTIL DO ČECH (ANO/NE)

OŽENIL SE S: .....

ŽIJE V: ..... A JE MU: ..... LET.

(ZEMŘEL V: ..... V: ..... LETECH).

DALŠÍ POZNÁMKY:

10266/43-649-50.

13. ledna 60.

Koncept

Ústřední národní výbor
komise č. 1P r a h a II. Hybernská.Věc : F a j t l František, - zařazení
do tábora nucených prací.Navrhuji, aby byl komisi č. 1 podle zákona č. 47/48 Sb., zařazen
do tábora nucených pracíF a j t l František,nar. 20. 8. 1912 v Doníně okr. Louny, přísl. tantés, české nár.,
čes. stát. přísl., syn Františka a Marie roč. Proškové, ženatý
býv. pplk. ČSA, bytem v Praze 13. Přemyslovská 9.

F a j t l přesto, že pochází z dělnické rodiny jeť svým smýšlením a zaměřením jakože reakčník nepřítel dělnické třídy. V předúnorovém boji mezi reakcí a dělnickou třídou se omezil jen na pozorování aby se pak po vítězství zapojil do některé strany, která z toho to boje vyjde vítězně sledující svůj prospěch. Jmenovaný byl po dobu okupace v zahraničí a sice v Anglii a vychvaluje nyní t. sv. - svobodu západních států. Stýká se s cizími diplomaty a stává zde podnět, že pro tyto spravedlivě pracuje v neprospěch lid. dem. spřiznění. Byl u těchto několikrát na recepci a vešších. K lid. dem. spřiznění a k pracujícímu lidu se staví krajně nepřátelsky avšak na veřejnosti se vyjadřuje velmi opatrnicky. V úzkém kruhu svých přátel jeť znám jako odpáreček všeho socialistického dění, a neprokládá ničím svoji užitečnost ve výstavbě republiky k socialismu.

Vzhledem k uvedeným okolnostem jeť jej proto považovati za osobu, která nemá kladného poměru k dnešnímu státoprávnímu spřiznění a který jako takový byl propuštěn i z ČSA a budíž proto dodán do TNP na dobu pokud možno nejdéle.

Krajský velitel státní bezpečnosti:
s r.

*Čistoměr je pohlaví
vlastní komise č. 1 jmeno -*

F

DVOJÍ POHLED NA ČESKÉ VÁLEČNÉ LETCE

Zkreslování informací o válečných hrdinech v tisku

CÍLE:

- konfrontovat získané znalosti se zkreslenými informacemi z dobového tisku
- zamyslet se nad účely a dopady zveřejněných zkreslených informací
- seznámit se s informacemi o válečných letcích, které přinášel tisk z období těsně po druhé světové válce a v 50. letech minulého století

ČAS: 20 minut

POMŮCKY:

- psací potřeby
- list papíru pro každého žáka
- **MATERIÁL 1** – kopie článku o čs. válečných letcích po konci druhé světové války
- **MATERIÁL 2** – kopie článků o čs. válečných letcích po únoru 1948

POSTUP:

1. Žáky rozdělíme na dvě stejně velké skupiny. Zadáme jim shodné instrukce, ale každá polovina dostane rozdílné texty. Jedné polovině rozdáme **MATERIÁL 1** (článek o čs. válečných letcích z doby těsně po konci druhé světové války) a druhé polovině **MATERIÁL 2** (článek o letcích pocházející z doby po únoru 1948). Rozdílnost v textu však záměrně neprozradíme.
2. Nyní si každý samostatně přečte svůj text a krátce (několika slovy) písemně odpoví na následující otázky:
O kom se v článku píše?
Proč se o nich píše?
Co si o těchto lidech myslíš?
3. Poté čteme odpovědi střídavě z jedné a druhé skupiny. Nekomentujeme! Vyzveme žáky, zda to, co slyšeli, chtějí komentovat, a dáme jim k tomu prostor. Jakmile se všichni vyjádří, ptáme se, zda byla řeč o stejných lidech, a pokud ano, jak je to možné. Teprve až žáci vyjádří své myšlenky, přečteme nahlas oba dva novinové příspěvky a rozvedeme diskusi.

REFLEXE:

S žáky diskutujeme o tom, jak je možné, že se pro veřejnost stali z hrdinů ze dne na den zrádci. Znovu se podíváme na texty článků a společně podtrhneme, v jakých informacích se liší a zda se v něčem shodují, jaké informace jsou zkreslené...

POZNÁMKA:

Méně zdatným čtenářům je možné dát kratší variantu textů. Obsah je stejný, pouze se jedná o kratší verzi z jiného denního tisku.

Zdroj:

Článek Čs. letci z Anglie doma, Rudé právo, 14. srpna 1945, strana 2

Článek K 6. výročí bitvy o Anglii..., Rudé právo, 15. září 1946, strana 2

Generál K. Janoušek odsouzen na 18 let do žaláře

K útěku za hranice mu pomáhal cizí diplomat

Úředně se oznámují ve dnech 14. a 17. t. m. bylo před senátem vrchního vojenského soudu v Praze hlavní přelčení s bývalým div. gen. Karlem Janouškem, který byl obžalován z válečných protizárodních činů a zejména z přípravy úkladů o republiku, vojenského zradu a zblhnutí za hranice.

Při přelčení vyšlo najevo, že gen. Janoušek byl při jeho trestné činnosti nápomocny orgány špiónské služby, které zejména, a nímž gen. Janoušek udržoval již dávno intenzivní styky.

Když po únorových událostech začala činnost tohoto typu páli pod náhama, hledal gen. Janoušek cestu, kterými by přešel za hranice a připoji se tam ke společnosti zrádců, přecházejících do zahraničí.

Navštívil jistého cizího diplomata, který mu sdělil, že jenom gen. Janouška jeť zapotřebí v listině zrádců a špiónů, kterým bude poskytnuta při jejich útěku do Londýna všemožná pomoc. Tento seznam, jak v přelčení vyšlo najevo, sestával zrádců Ingr a představitelů spravodajské služ. by jistě velmoci.

Po návratu z návštěvy u diplomata sdělil generál Janoušek ve svém bytě plány k přechodu přes hranice. Jak bylo v průběhu vyšetřování zjištěno, byla hlavní organizátorkou těchto přechodů spolupracovnice cizí špiónské služby,

která již od válečných let byla pověřena výzvědnou činností mezi československými letci na západě a po válce byla za ními po-

slána do Prahy ve zvláštně neviněném úředním poselství. Tato žena, jak bylo prokázáno výpovědmi více nápadných leteckých čestovníků, zejména plk. Chrása, št. p. Hamše, mjr. Brykse, št. p. Čapky, št. p. Černého, kpt. Špačka a jiných, poskytl v únorových dnech anglické manželky č. letců k odjezdu do Anglie a odeslala pak i jejich manželky po tajné cestě přes hranice, při čemž jim byla nápomocna žena národního letce Sylvie Florence Jarekové v Kynšperku u Chlva, která byla rovněž ve službách cizí špiónáže.

Bezpečnostní orgány odhalily celou tu tajnou organizaci k generálu Janouškovi v útěku těsně před hranicemi zahraničí.

V jednotě div. gen. Karla Janouška sledal vrchní vojenský soud sítě vojenského zradu a pokus o zločin úkladů o republiku. Za tyto činy ho odsoudil k trestu smrti provokem.

Jen vzhledem k tomu, že se má nepodařilo tím dokonat, změnil mu soud trest smrti v těžký zločin žalář v trvání 18 let.

Kromě toho soud obžalovaného degradoval na vojína, vyloučil ztrátu všech jeho vyznamenání

a čestných práv občanských na dobu 10 let.

Vrchní prokurátor i obžalovaný se do rozsudku odvolali.

Ct. geršlos na marinádě

Problémy lesního dělnictva se budou řešit

V ministerstvu zemědělství byla na základě kritického článku Rudého práva, uveřejněného ve veřejném čase, zahájena jednání o opatřeních, která mají odstranit nedostatečné zásobování lesního dělnictva v pohraničních horských oblastech.

O výsledku těchto jednání bude Rudé právo máti veřejnost včas informovat.

Spravedlivý trest velezrádcům

čt - Praha 10. února

Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu v Praze projednal ve středu vojenský senát státního soudu znovu proces s bývalým divizním generálem Karlem Janouškem a spolupříčníky, kteří se pokusili o nezákonný přechod přes hranice, aby navázali spojení s hrstkou zrádcovských emigrantů a s výzvědnými orgány cizí moci. Podrobným prozkoumáním usvědčujícího materiálu zjistil soud, že se obžalovaní pokusili osnovat úklady o republiku, dopustili se zločinu vojenské zrady a zblhnutí. Vojenský senát vynesl ve večerních hodinách rozsudek, jímž odsoudil generála Janouška na 18 let těžkého žaláře, plk. Chrása na 15 let těžkého žaláře, mjr. Brykse, št. p. Čapka a kpt. Špačka k 10 letům těžkého žaláře. Št. p. Černý, který o trestné činnosti obviněných věděl a přesto nečinil povinné hlášení bezpečnostním orgánům, byl potrestán třemi lety těžkého žaláře.

Zdroj:

Článek Generál K. Janoušek odsouzen na 18 let do žaláře, Rudé právo, 19. června 1948, strana 2

Článek Spravedlivý trest velezrádcům, Lidové noviny, 11. února 1949, strana 3